

Despre didactica terminologiei eponimice

A. Jechiu

Eponimia este una din căile de formare a lexicului specializat . Ea prezintă interes nu numai pentru specialiștii în terminologie, dar și pentru didacticienii. Pentru o asimilare efecace a cunoștințelor de către studenți, profesionalismul și atitudinea profesorului sunt primordiale atunci când se studiază texte specializate care constituie niște domenii prin excelență a terminologiei eponimice.

Nu există limbi specializate în care nu ar exista eponime. Acestea sunt cuvinte derivate din substantive proprii. Dicționarele ne dau următoarele definiții:

EPONIM, -Ă, eponimi, -e, s.m, adj. **1.** S.m. Magistrat care, în antichitate, dădea numele său anului. **2.** Adj. Care dă numele său unui oraș, unei regiuni etc. - Din fr. **eponyme** [1].

Eponym, n. **1** a person, real or imaginary, from whom something, as a tribe, nation, or place, takes or is said to take its name: *Brut, the supposed grandson of Aeneas, is the eponym of the Britons.* **2.** any ancient official whose name was used to designate his year of office [2].

Deși specialiștii nu prea acordă atenție eponimelor, acestea au totuși un rol important în lingvistică și în didactica limbilor specializate, deoarece reacționează la schimbările ce au loc în societate, contribuie la transmiterea informației și la comunicarea profesională. S-ar putea spune că ele sunt un fel de registre al evenimentelor istorice, având conținuturi sociologice și ideologice. Studiarea eponimelor prezintă interes atât pentru lingviști și didacticienii, cât și pentru lexicografi. Până în prezent există discuții printre lexicografi referitor la modul și locul introducerii eponimelor în dicționarele de limbă, care se concentrează asupra definiției sensurilor cuvintelor, sau în cele enciclopedice, care

descriu obiectele și noțiunile. Acest fapt se răsfrânge și asupra studentului care întâmpină dificultăți în procesul căutării răspunsurilor.

Eponimele au domeniul lor de întrebuințare – limbile de specialitate. Prin urmare ele fac parte din lexicul terminologic care pune evident și probleme de natură didactică. Unii cercetători pun utilitatea eponimelor la îndoială. Medicii britanici Alexander Woywolt și Eric Matterson, de exemplu, nu acceptă utilizarea acestora, sugerând înlocuirea lor cu noțiuni mai simple. Totuși, în opinia cercetătorului rus A. V. Kolobov, e mai ușor și mai concis să utilizezi noțiunea “sindromul Turetta”, decât să dai explicația sindromului în caz de necesitate [3]. Acest fenomen se referă nu numai la medicină, ci și la alte domenii din știință și tehnică. E greu de închipuit un capitol din matematică, unde de fiecare dată să se explice, de exemplu, teorema lui Pitagora în loc de folosirea eponimului.

Evident, renunțarea la eponime ar crea probleme serioase atât în comunicarea orală, cât și în cea scrisă. Integrarea eponimelor în didactica limbajelor specializate are un impact pozitiv asupra procesului de predare/învățare. Eponimele au un rol benefic în dobândirea cunoștințelor de limbă și nu numai. Eponimele devin un instrument important pentru însușirea cu mai multă ușurință și eficacitate a limbilor de specialitate. Abordate cu chibzuință, eponimele pot trezi un interes deosebit la studenți. Într-un fel, eponimele invită studentul la o analiză a ceea ce cunoaște, a ceea ce nu cunoaște și a ceea ce profesorul poate adăuga. Didactica eponimelor poate fi variată. Pot fi folosite diferite tipuri de activități care permit integrarea eponimelor în procesul didactic:

- identificarea eponimelor proprii unui domeniu strict de activitate pe baza textelor de specialitate plauzibile și

autentice. Aceste exerciții motivează studentul la reflecție asupra limbii care se materializează într-o alegere concretă;

- reperarea definițiilor. Aici studenții se familiarizează cu eponimul și se implică în verificarea suplimentară a informației în alte surse;
- elaborarea unui studiu de caz a eponimelor prin implicarea studenților la cercetarea și utilizarea eponimului în enunțuri și microtexte create de studenți, care este de fapt o punte de trecere între studierea limbii și specialității;
- evaluarea. Cea mai bună metodă ar fi completarea exercițiului “ce am știut, ce știu acum și ce vreau să știu”.

Nivelul asimilării termenilor eponimici depinde în mare măsură de atitudinea și profesionalismul profesorului, de modul în care el știe să trezească interesul studenților. Eficacitatea predării/învățării ar avea mult de câștigat, dacă profesorul, explicând un eponim, ar recurge la niște „escapade” în extralingvistic, care ar constitui niște pauze de cunoaștere a altor civilizații. De exemplu, când se studiază un text cu termenul **volt**, profesorul va spune că acesta este eponimul lui Alessandro Volta (1745-1827), fizician italian, profesor de fizică la un liceu din orașul său natal Como (nordul Italiei), apoi la universitatea din Pavia (Italia). Este atras de știință de la 14 ani. La vârsta de 24 de ani publică prima sa lucrare despre electricitate. În 1801 este invitat de Napoleon Bonaparte la **Institut Français** pentru a-și prezenta invenția sa – prima baterie electrică numită mai târziu “pila voltaica”. Napoleon i-a conferit o medalie de aur și i-a acordat o pensie viajeră. A fost membru al **Royal Society din Londra**. Volta a mai studiat compoziția gazelor eminate de mlaștini și a reușit să izoleze gazul metan. În orașul Como a fost construit un frumos templu în cinstea lui Volta.

Să mai luăm un exemplu din alt domeniu, din cel al alimentației și anume “charlotte” (desert) care este eponimul reginei Charlotte de Mecklemburg (1744-1818), soția regelui George III din Marea Britanie (Regatul Unit). Foarte seducătoare și deșteaptă, l-a avut ca profesor de muzică pe Bach, iar Mozart, care nu avea decât 6 ani, a compus, la solicitarea reginei Charlotte, 6 sonate pentru clavecin și vioară. A avut 15 copii. A fondat orfelinate și o maternitate la Londra. Multe localități îi poartă numele. Pleda pentru a da fetelor o instruire și educație aleasă.

În același mod se va proceda și cu eponimele terminologice din:

- mecanică: **diesel, cardan, ford;**
- industria alimentară: **pasterizare, apertizare;**
- telecomunicații: **Morse, Hertz, Weber;**
- energetică: **Watt, Amper, etc.**

Bibliografie:

1. DEX, Academia Română, Iorgu Iordan, Univers enciclopedic, București, 1998, p. 345.
2. The Random House Dictionary of English Language, Random House/New-York, 1967, p. 481.
3. Kolobov A. B. Eponimiceskaia terminologia v morfologii, <http://histology.narod.ru/data/eponim/foo.htm>.
4. Laiu-Despău O., Dicționar de eponime de la numele proprii la nume comune.-București: Saeculum, 2006.